

INSTRUKCE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY BAKALÁŘSKÉHO STUDIA SOCIÁLNÍ PRÁCE NA KSS FF ZČU

Studující, kteří úspěšně splnili podmínky připuštění ke státní závěrečné zkoušce (dále jen SZZ) studijního programu sociální práce, skládají závěrečnou zkoušku tvořenou ze čtyř částí:

1. Obhajoba bakalářské práce
2. Projekt řešení případu v sociální práci (KSS/PRBSZ)
3. Klíčová témata sociální práce (KSS/KTBSZ)
4. Metody sociální práce (KSS/MPSZ)

Složení zkoušky začíná **obhajobou bakalářské práce**. Na obhajobu je orientačně vyčleněno **15 minut** a průběh postupuje dle následující struktury:

- 1) *Představení studenta/ky a komise*
- 2) *Přečtení posudku vedoucího a oponenta práce*
- 3) *Vyjádření k otázkám z posudků, případně být připraven/a diskutovat nad tématem práce či jednotlivými částmi odevzdaného textu.*
- 4) *Doplňující dotazy komise a diskuze*

Po obhajobě zůstává v místnosti konání SZZ pouze komise, která se poradí o hodnocení obhajoby. Výsledné hodnocení obhajoby je studentovi/ce sděleno až v závěru SZZ spolu s hodnocením dalších částí. Po této poradě je student/ka opět přizván/a do místnosti konání SZZ, kde si losuje celkem 3 otázky z předmětů, které jsou součástí SZZ (KSS/PRBSZ, KSS/KTBSZ, KSS/MPSZ) a sděluje volbu doplňkové části ke zkoušce KSS/PRBSZ, tedy cílové skupiny sociální práce, která bude využita pro účely zkoušky projektu řešení případu v sociální práci. Následně se student/ka přesouvá na potítka, kde v časovém rozsahu přibližně **45 minut** vypracovává **písemnou přípravu** pro vykonání všech 3 zkoušek.

Po uplynutí času přípravy začíná druhá, třetí a čtvrtá část zkoušky, které jsou v ideálním případě komplexně zakomponovány do projektu. Student/ka začíná prezentací projektu řešení vylosovaného případu na příkladu zvolené cílové skupiny, přičemž v jeho kontextu diskutuje též vylosované klíčové téma a metodu sociální práce se zohledněním všech bodů uvedených u otázek. Po představení projektu se v případě potřeby dalšího ověření znalostí může komise nad rámec prezentovaného projektu dotazovat na vylosované klíčové téma, metodu a vybranou cílovou skupinu. V případě, kdy z navrženého projektu není možné teoretické znalosti dostatečně ověřit, může je komise ověřit zcela samostatně. Při ústní prezentaci vylosovaného klíčového tématu, metody a zvolené cílové skupiny sociální práce je očekáváno referování informací vycházejících z odborných relevantních zdrojů.

Pro řešení vylosovaného případu student/ka primárně diskutuje možnost použití teoretických poznatků z vylosovaného klíčového tématu a metody sociální práce. Očekává se schopnost identifikovat argumenty přínosu i překážek pro aplikaci vylosované metody i teorie (zejména souvisejícího přístupu sociální práce) na uváděný případ. Projekt by měl být prezentován tak, aby byl v souladu se základními teoretickými principy sociální práce, reflektoval specifika zvolené cílové skupiny ve vylosované nepříznivé životní situaci a eventuálně také odrážel praktické zkušenosti studenta/ky získané při školních praxích.

Další části závěrečné zkoušky:

KSS/PRBSZ – PROJEKT ŘEŠENÍ PŘÍPADU V SOCIÁLNÍ PRÁCI

1) Nerovnovážná interakce	6) Porušování práv
2) Diskriminace klienta, klientky	7) Krátkodobá intervence
3) Samota bez sociálních vazeb	8) Dlouhodobá intervence
4) Institucionalizovaná forma péče	9) Realizace podpůrného programu
5) Ztráta blízké osoby	10) Strukturální změny ve společnosti

Volitelná doplňková část k případu:

a) Lidé bez domova	f) Lidé v krizové situaci	l) Senioři
b) Lidé ohrožení chudobou	g) Nemocní	m) Umírající
c) Lidé s dušev.
onemocněním	h) Nezaměstnaní	n) Uprchlíci
d) Lidé se zdrav. postižením	i) Ohrožené rodiny a děti	o) Zneužívané osoby
e) Lidé se závislostmi	j) Příslušníci menšin	p) Jinak ohrožené skupiny osob
	k) Rizikové děti a mládež	

Základní relevantní zdroje:

MATOUŠEK, O. a kol. 2022. *Strategie a postupy v sociální práci*. Praha: Portál.

MATOUŠEK, O. a kol. 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál.

MATOUŠEK, O. a kol. 2005. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál.

NAVRÁTIL, P. a kol. 2017. *Pojetí případové sociální práce (casework a case management)*. Praha: MPSV.

KLEPÁČKOVÁ, O. KREJČÍ, Z., ČERNÁ, M. 2022. *Sociální práce na příkladech z praxe*. Praha: Grada.

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Doporučené relevantní zdroje:

LIDNSAY, T. 2013. *Social work intervention*. London: SAGE.

KSS/KTBSZ – KLÍČOVÁ TÉMATA SOCIÁLNÍ PRÁCE

1) Počátek moderní sociální práce

- Události související s osamostatněním oboru
- Význam sociální práce ve společnosti
- Psychosociální přístup

2) Interdisciplinarita v sociální práci

- Definice sociální práce
- Diskurzy ovlivňující sociální práci
- Profesní způsobilost v různých kontextech sociální práce

3) Základní témata sociální práce

- Sociální fungování
- Životní situace
- Sociálně-ekologický přístup

4) Diverzita pojetí sociální práce

- Různá pojetí sociální práce
- Typické přístupy sociální práce

5) Klient, sociální pracovník a jejich vztah

- Vymezení a diferenciaci klienta sociální práce
- Profesionální vztah v sociální práci
- Problematika podpory a kontroly
- Přístup zaměřený na klienta

6) Problematika profesionalizace sociální práce

- Profesionalizace sociální práce
- Současná legislativní úprava soc. práce
- Úkolově orientovaný přístup

7) Kvalita v sociální práci

- Standardy kvality sociálních služeb
- Právní úprava sociálních služeb v ČR a evropských zemích
- Hodnocení kvality v sociálních službách
- Typologie sociálních služeb podle cílových skupin

8) Svoboda a participace

- Hodnoty sociální práce
- Kvalita života a potencialita člověka
- Participativní přístup

9) Diskriminace a práva

- Lidská práva
- Diskriminace
- Antiopresivní přístup

10) Nerovnosti a marginalizace

- Procesy marginalizace a sociální nerovnosti
- Kritická sociální práce

11) Pojetí normality lidského jednání

- Pojetí normy a normality
- Sociální deviace
- Asertivita a její využití v sociální práci
- Kognitivně-behaviorální přístup

12) Interakce a sociální vazby v systému

- Charakteristika úrovně působnosti sociální práce
- Role a jejich konflikty
- Systémová teorie

13) Etika a dilemata

- Dilemata sociální práce
- Význam etiky v sociální práci
- Existenciální přístup

14) Reflexivita a supervize

- Podstata a význam reflexivity v praxi sociální práce
- Charakteristika a význam supervize v sociální práci
- Syndrom vyhoření a psychohygiena

15) Sociální politika

- Oblasti sociálních politik, jejich funkce a pojmy na ně vázané
- Institucionální ukotvení sociálních politik v ČR a v EU

- Tvorba sociálních politik - hlavní aktéři, nástroje a cíle
- Význam sociální politiky pro sociální práci

Základní relevantní zdroje:

- BANKS, S. 2001. *Ethics and Values in Social Work*. New York: Palgrave.
- ELIHOVÁ, M. 2017. *Sociální práce: Aktuální otázky*. Praha: Grada.
- KOPŘIVA, K. 2013. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál.
- KREBS, V. a kol. 2015. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer.
- MÁTEL, A. 2019. *Teorie sociální práce I*. Praha: Grada.
- MATOUŠEK, O. 2021. *Profesní způsobilost a vzdělávání v sociální práci*. Praha: Karolinum.
- MATOUŠEK, O. a kol. 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál.
- MATOUŠEK, O. a kol. 2007. *Základy sociální práce*. Praha: Portál.
- MUSIL, L. 2004. „*Ráda bych Vám pomohla, ale...*“ *Dilemata práce s klienty v organizacích*. Brno: MZ.
- PAYNE, M. 2006. *What is Professional Social Work?* Bristol: Policy Press.
- PAYNE, M. 2014 *Modern Social Work Theories*. New York: Palgrave Macmillan.
- ŘEZÁČ, K. 2022. *Potencialita dětí v náhradní rodinné péči: ...od očekávání k autonomii*. Plzeň: ZČU.
- Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Doporučené relevantní zdroje:

- NAVRÁTIL, P. a kol. 2014. *Reflexivní posouzení v sociální práci s rodinami*. Brno: muni press.
- NAVRÁTIL, P. 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: MZ.

KSS/MPSZ – METODY SOCIÁLNÍ PRÁCE

- 1) Posouzení životní situace**
 - Definice, charakteristika a metodika
- 2) Individuální plánování**
 - Vymezení, modely a proces
- 3) Rozhovor**
 - Fáze, zásady a techniky podpůrného rozhovoru
- 4) Případová konference**
 - Charakteristika, postup, ukotvení a využití
- 5) Existenciální analýza a logoterapie**
 - Definice, kontext vzniku a techniky
- 6) Zmocňování**
 - Podstata, předpoklady, způsoby a úrovně
- 7) Krizová intervence**
 - Definice a diferenciací krizí, principy a praxe
- 8) Poradenství**
 - Cíle, typy a fáze poradenského procesu
- 9) Streetwork**
 - Charakteristika, typy činností a členění činností
- 10) Komunitní práce**
 - Vymezení, komunitní plánování (fáze a triáda)
- 11) Návrh výzkumu v sociální práci**
 - Aplikovaný výzkum
- 12) Probace a mediace**
 - Principy a zásady provádění dohledu a zprostředkovaného řešení konfliktu
- 13) Model růstu**
 - Principy modelu růstu a jejich význam pro sociální práci
- 14) Případová práce**
 - Charakteristika jednotlivých fází případového procesu
- 15) Perspektiva silných stránek**
 - Cíl a podstata perspektivy silných stránek

Základní relevantní zdroje:

- HADJ-MOUSSOVÁ, Z. 2002. *Úvod do speciálního poradenství*. Liberec: TU.
- HAUKE, M. 2011. *Pečovatelská služba a individuální plánování*. Praha: Grada.
- KLEPÁČKOVÁ, O. KREJČÍ, Z., ČERNÁ, M. 2022. *Sociální práce na příkladech z praxe*. Praha: Grada.
- MATOUŠEK, O. a kol. 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál.
- MATOUŠEK, O. a kol. 2007. *Základy sociální práce*. Praha: Portál.
- NAVRÁTIL, P. a kol. 2017. *Pojetí případové sociální práce (casework a case management)*. Praha: MPSV.
- PAYNE, M. 2006. *What is Professional Social Work?* Bristol: Policy Press.
- SALEEBEY, D. 2012. *The strengths perspective in social work practice*. Boston: Pearson.
- SATIR, V. 2005. *Model růstu: za hranice rodinné terapie*. Brno: Cesta.
- SOUKUP, J. 2020. *Motivační rozhovory v praxi*. Praha: Portál.
- ÚLEHLA, I. 1999. *Umění pomáhat*. Praha: SLON.
- VYMĚTAL, J. a kol. 2004. *Obecná psychoterapie*. Praha: Grada.

Doporučené relevantní zdroje:

- BAUM, D., GOJOVÁ, A. 2014. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita.
- LIDNSAY, T. 2013. *Social work intervention*. London: SAGE.
- NAVRÁTIL, P. a kol. 2014. *Reflexivní posouzení v sociální práci s rodinami*. Brno: muni press.
- NAVRÁTIL, P. 2007. Posouzení životní situace: úvod do problematiky. *Sociální práce*, 7(1), 72-86.
- NAVRÁTIL, P. 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: MZ.
- NOVOTNÁ, J. 2014. *Teorie sociální práce*. Jihlava: VŠPJ.